Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/3983

20.8.2025

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 8 juli 2025

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Spanje

(C/2025/3983)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([1]), en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

Algemene overwegingen

(1) Verordening (EU) 2024/1263, die op 30 april 2024 in werking is getreden, bevat de doelstellingen van het kader voor economische governance, dat erop gericht is gezonde en houdbare overheidsfinanciën en duurzame en inclusieve groei en veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. De verordening bepaalt dat de Raad en de Commissie in de context van het Europees Semester multilateraal toezicht uitoefenen overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het VWEU. Het Europees Semester omvat met name de opstelling van en het toezicht op de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen. De verordening bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid voor het begrotingsbeleid en benadrukt de focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en coherentere handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen met zijn budgettaire, hervormings- en investeringstoezeggingen, over een periode van vier of vijf jaar, afhankelijk van de duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgavenpad ([2]) in die plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de voorwaarden van de verordening, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van de verordening verbindt tot relevante hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd.

([1]) PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Netto-uitgaven zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 2, van Verordening (EU) 2024/1263: de overheidsuitgaven ongerekend: i) rente-uitgaven; ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde; iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd; iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's; v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

(2) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad ([3]), waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de RRF") is ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De RRF biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, en biedt door de Unie gefinancierde budgettaire stimulansen. Conform de prioriteiten van het Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid, stimuleert de RRF het economisch en sociaal herstel alsmede duurzame hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(3) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad ([4]) ("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dat draagt bij tot de energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en vergroot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie. Spanje heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(4) Op 30 april 2021 heeft Spanje overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Op grond van artikel 19 van die verordening heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit tot goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Spanje vastgesteld ([5]), dat op 17 oktober 2023 is gewijzigd op grond van artikel 18, lid 2, om de maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun bij te werken en het REPowerEU-hoofdstuk erin op te nemen ([6]). De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, verklaart dat Spanje de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Voor een bevredigende verwezenlijking is vereist dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen voor dezelfde hervorming of investering niet is teruggedraaid.

(5) Op 21 januari 2025 heeft de Raad op aanbeveling van de Commissie een aanbeveling tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Spanje aangenomen. ([7]) Het plan is ingediend overeenkomstig artikel 11 en artikel 36, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2024/1263, bestrijkt de periode van 2025 tot en met 2028 en bevat een begrotingsaanpassing die over zeven jaar is gespreid.

(6) Tevens heeft de Commissie op die datum op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag 2025 goedgekeurd, waarin zij Spanje niet noemt als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. De Commissie heeft ook een aanbeveling aangenomen voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2025, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone ([8]) aangenomen op 13 mei 2025 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 10 maart 2025.

(7) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat de komende vijf jaar het mondiale concurrentievermogen van de EU moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatieve voorwaarden voor duurzame economische groei vastgesteld: i) innovatie; ii) decarbonisatie en concurrentievermogen, en iii) veiligheid. Om de innovatiekloof te dichten, streeft de EU ernaar industriële innovatie te stimuleren, de groei van start-ups te ondersteunen door middel van initiatieven zoals de EU-strategie voor start-ups en scale-ups, en de invoering van geavanceerde technologieën zoals artificiële intelligentie en kwantumcomputing te bevorderen. Met het oog op een groenere economie heeft de Commissie een alomvattend actieplan voor betaalbare energie en een Clean Industrial Deal uiteengezet, opdat de overgang naar schone energie kosteneffectief en concurrentievriendelijk blijft, met name voor energie-intensieve sectoren, en een motor is voor

([3]) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Spanje (doc. ST 10150/21 INIT + ADD 1 REV 1).

([6]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 17 oktober 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Spanje (doc. ST 13695/1/23 REV 1 + ADD 1 REV 1).

([7]) Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Spanje (PB C, C/2025/643, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/643/oj).

([8]) Aanbeveling van de Raad van 13 mei 2025 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

groei. Om buitensporige afhankelijkheden te verminderen en de veiligheid te vergroten, zet de Unie zich in voor sterkere mondiale handelspartnerschappen, gediversifieerde toeleveringsketens en een veilige toegang tot kritieke grondstoffen en schone energiebronnen. Die prioriteiten worden geschraagd door horizontale katalysatoren, namelijk vereenvoudiging van de regelgeving, verdieping van de eengemaakte markt, financiering van het concurrentievermogen en een spaar- en investeringsunie, bevordering van vaardigheden en hoogwaardige banen, en een betere coördinatie van het EU-beleid. Het kompas voor concurrentievermogen is afgestemd op het Europees Semester en zorgt ervoor dat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de Commissie, waarbij een uniforme aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

(8) In 2025 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid zich ontwikkelen naast de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de problemen die zijn aangehaald in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de afgelopen jaren. Deze landspecifieke aanbevelingen blijven evenzeer van belang voor de beoordeling van gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(9) De landspecifieke aanbevelingen 2025 hebben betrekking op de belangrijkste uitdagingen voor het economisch beleid die niet voldoende worden aangepakt met maatregelen in de herstel- en veerkrachtplannen, met inachtneming van de relevante uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2019-2024.

(10) Op 4 juni 2025 heeft de Commissie het landverslag 2025 voor Spanje gepubliceerd. Daarin is de vooruitgang beoordeeld die Spanje heeft geboekt bij de uitvoering van de relevante landspecifieke aanbevelingen en is de balans opgemaakt van de uitvoering door Spanje van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Spanje in kaart gebracht. Ook is daarin de vooruitgang beoordeeld die Spanje heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie voor 2030 inzake werkgelegenheid, vaardigheden en vermindering van armoede en sociale uitsluiting, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Beoordeling van het jaarlijks voortgangsverslag

(11) Op 21 januari 2025 heeft de Raad voor Spanje de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven aanbevolen: 3,7 % in 2025, 3,5 % in 2026, 3,2 % in 2027 en 3,0 % in 2028. Deze percentages stemmen overeen met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van referentiejaar 2023, namelijk 9,2 % in 2025, 13,0 % in 2026, 16,6 % in 2027 en 20,1 % in 2028. Op 30 april 2025 heeft Spanje zijn jaarlijkse voortgangsverslag ([9]) ingediend over de naleving van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven, de uitvoering van de hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan de verlenging van de aanpassingsperiode en de uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Spanje over de vooruitgang bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.

(12) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan zijn een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft aanbevolen de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact op gecoördineerde wijze te activeren ter ondersteuning van de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen, en dit voorstel is door de Europese Raad van 6 maart 2025 positief ontvangen.

(13) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens ([10]) is het overheidstekort van Spanje gedaald van 3,5 % van het bbp in 2023 tot 3,2 % in 2024, terwijl de overheidsschuld is gedaald van 105,1 % van het bbp eind 2023 tot 101,8 % eind 2024. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 3,5 % in 2024. In het jaarlijkse voortgangsverslag 2025 raamt Spanje de groei van de netto-uitgaven in 2024 op 4,1 %. De Commissie schat dat de groei van de netto-uitgaven lager lag dan in het jaarlijkse voortgangsverslag. Het verschil tussen de berekeningen van de Commissie en de schattingen van de nationale instanties is toe te schrijven aan een andere inschatting van de verandering (uit 2023) in de nationale

([9]) De jaarlijkse voortgangsverslagen 2025 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Euro-indicatoren van Eurostat, 22.4.2025.

medefinanciering van EU-programma's. De Commissie maakt gebruik van cijfers die door de IGAE zijn verstrekt aan Eurostat en door die instantie zijn gevalideerd, terwijl Spanje de eigen schattingen van het ministerie van Financiën gebruikt. Op basis van de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers ([11]), die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2024 contractief (0,3 % van het bbp). Op 4 juni 2025 heeft de Commissie een verslag in het kader van artikel 126, lid 3, VWEU aangenomen. ([12]) In dat verslag wordt de begrotingssituatie van Spanje beoordeeld, aangezien het overheidstekort in 2024 de referentiewaarde van 3 % van het bbp overschreed. In het verslag wordt geconcludeerd dat, rekening houdend met alle relevante factoren, aan het tekortcriterium wordt geacht voldaan te zijn. In het licht van deze beoordeling en na bestudering van het advies van het bij artikel 126, lid 4, VWEU ingestelde Economisch en Financieel Comité, is de Commissie in dit stadium niet voornemens om in juni voor te stellen een procedure bij buitensporige tekorten in te leiden.

(14) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag wordt in het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van Spanje ten grondslag ligt, uitgegaan van een reële bbp-groei van 2,6 % in 2025 en 2,2 % in 2026. Het jaarlijkse voortgangsverslag omvat macro-economische prognoses tot en met 2028. In het jaarlijkse voortgangsverslag zijn geen GICP-prognoses opgenomen. ([13]) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal het reële bbp in 2025 groeien met 2,6 % en in 2026 met 2,0 %, met een GICP-inflatie van 2,3 % in 2025 en 1,9 % in 2026.

(15) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag zal het overheidstekort naar verwachting afnemen tot 2,8 % van het bbp in 2025, terwijl de overheidsschuldquote naar verwachting zal afnemen tot 101,7 % eind 2025. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 4,1 % in 2025. In de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie wordt voor 2025 een overheidstekort van 2,8 % van het bbp voorspeld. De daling van het tekort in 2025 is hoofdzakelijk een gevolg van de volledige afbouw van energiesteunmaatregelen en de effecten van nieuw aangenomen belastinghervormingen. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 4,2 % in 2025. Op basis van de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2025 expansief (0,3 % van het bbp). De overheidsschuldquote zal naar verwachting dalen tot 100,9 % eind 2025. De daling van de overheidsschuldquote in 2025 is hoofdzakelijk een weerslag van een nominale bbp-groei die de kosten van schuldaflossing overstijgt.

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen in 2025 overheidsuitgaven ten belope van 1,1 % van het bbp worden gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, tegenover 0,8 % van het bbp in 2024. Uitgaven die met niet-terugbetaalbare steun uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden gefinancierd, maken hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk zonder rechtstreekse gevolgen voor het overheidssaldo en de overheidsschuld van Spanje.

(17) De publieke defensie-uitgaven in Spanje bedroegen 1,0 % van het bbp in 2021, 1,1 % van het bbp in 2022 en 0,9 % van het bbp in 2023. ([14]) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie bedragen de defensie-uitgaven in 2024 1,0 % van het bbp en in 2025 1,3 % van het bbp. Dit komt overeen met een stijging van 0,3 procentpunten van het bbp ten opzichte van 2021.

(18) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de netto-uitgaven van Spanje toenemen met 4,2 % in 2025 en met 7,9 % in 2024 en 2025 samen. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal de groei van de netto-uitgaven van Spanje in 2025 boven het aanbevolen maximale groeipercentage uitkomen, wat overeenkomt met een jaarlijkse afwijking ([15]) van 0,2 % van het bbp. De verwachte afwijking blijft beneden de drempel van 0,3 % van het bbp voor de jaarlijkse afwijking. Wanneer 2024 en 2025 samen worden beschouwd, zal het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven naar verwachting lager zijn dan het aanbevolen maximale groeipercentage.

([11]) De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid – zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de EU-begroting wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

([12]) Verslag van de Commissie opgesteld overeenkomstig artikel 126, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, 4.6.2025 (COM(2025) 615 final).

([13]) In het jaarlijkse voortgangsverslag nemen de Spaanse autoriteiten uitsluitend cijfers voor de deflator van de particuliere consumptie op, die naar verwachting in 2025 op 2,7 % en in 2026 op 2,4 % zal uitkomen.

([14]) Eurostat, overheidsuitgaven via classificatie van overheidsfuncties (COFOG). Als gevolg van methodologische verschillen tussen de COFOG- en NAVO-definities kunnen de uitgaven op basis van de COFOG-definitie afwijken van de uitgaven op basis van de NAVO-definitie.

([15]) Vanaf 2026 zullen deze cijfers worden opgenomen in de controlerekening die is vastgesteld bij artikel 22 van Verordening (EU) 2024/1263.

(19) Het jaarlijkse voortgangsverslag omvat geen begrotingsprognoses voor de periode na 2025. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 2,5 % van het bbp in 2026. De daling van het tekort in 2026 is hoofdzakelijk een gevolg van de verwachte beëindiging van de noodmaatregelen in verband met overstromingen. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 3,9 % in 2026. Op basis van de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2026 grotendeels neutraal. De overheidsschuldquote zal volgens de Commissie dalen tot 100,8 % eind 2026.

(20) In de aanbeveling tot goedkeuring van het middellangetermijnplan van Spanje worden hervormingen en investeringen uiteengezet die de verlenging van de aanpassingsperiode ondersteunen, samen met een tijdpad voor de uitvoering ervan. Dit betreft bestaande en versterkte maatregelen uit het herstel- en veerkrachtplan, waaronder hervormingen op het gebied van belastingen en de bestrijding van belastingfraude, hervormingen ter verbetering van de kwaliteit van de overheidsuitgaven, en investeringen op het gebied van de digitale en de groene transitie en de productiviteit, naast aanvullende hervormingen en investeringen, waaronder de uitrol van een gemeenschappelijk regelgevingskader voor het bedrijfsleven, de invoering van verplichte elektronische facturen, en investeringen in menselijk en fysiek kapitaal. Rekening houdend met de informatie die Spanje in zijn jaarlijkse voortgangsverslag heeft verstrekt, is de Commissie van oordeel dat de hervormingen en investeringen die ten grondslag liggen aan een verlenging van de aanpassingsperiode en op 30 april 2025 moesten zijn voltooid, zijn uitgevoerd, met uitzondering van een aantal onderdelen van maatregel C28.R3 uit het Spaanse herstel- en veerkrachtplan en de bijbehorende mijlpaal van de inwerkingtreding van belastinghervormingen zoals bedoeld in de aanbevelingen van de deskundigengroep of in andere analyses van het ministerie van Financiën.

Belangrijkste beleidsuitdagingen

(21) De demografische ontwikkelingen zullen naar verwachting leiden tot een aanzienlijke stijging van de overheidsuitgaven in verband met gezondheidszorg, langdurige zorg en pensioenen. De algehele noodzaak van begrotingsconsolidatie vraagt om verdere hervormingen om het belastingstelsel te moderniseren en aan te passen op onder meer het gebied van verbruiksbelastingen, inkomstenbelasting en milieubelasting overeenkomstig de belastinghervormingen in het kader van het herstel- en veerkrachtplan en het middellangetermijnplan. In 2022 vormden belastingen op arbeid de belangrijkste bron van belastinginkomsten in Spanje (50,5 % van de belastinginkomsten in 2022). De inkomsten uit belastingen op arbeid bedroegen in 2022 19,1 % van het bbp (het EU-gemiddelde bedroeg 17,3 % en dat in de eurozone 17,7 %). Spanje behoort tot de EU-landen met de laagste inkomsten uit verbruiksbelastingen (9,7 % van het bbp tegenover 10,9 % in de EU in 2022). Ook de milieubelastingen zijn onder het EU-gemiddelde: 1,52 % van het bbp tegenover 2,02 % van het bbp in de EU in 2022. In het Spaanse belastingstelsel worden de milieukosten van het gebruik van water en diesel onvoldoende doorbelast. De hervormingen waarmee wordt gestreefd naar een grotere rol voor de indirecte belastingen (verbruiks- en milieubelastingen) zouden belastingopbrengsten kunnen opleveren, de groei van de werkgelegenheid en de economische activiteit ondersteunen en tegelijkertijd de economische verstoringen terugdringen die worden veroorzaakt door de grote belastingdruk op arbeid. Door een rationalisering van de belastingvoordelen zouden de verbruiksbelastingen kunnen worden vereenvoudigd en de kloof in het btw-beleid worden verkleind. Het belasting- en uitkeringsstelsel heeft in 2022 de ginicoëfficiënt met 7,6 procentpunten doen dalen, en dat lag dicht bij het EU-gemiddelde van 7,9 procentpunten. Desondanks staat Spanje nog steeds op de 18e plaats in de gini-index voor de verdeling van inkomen vóór sociale overdrachten, en op de 21e plaats voor de verdeling van het totaal beschikbare inkomen. De sociale cohesie kan verder worden verbeterd door extra aanpassingen in de progressiviteit van de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting.

(22) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Daarvan wordt verwacht dat zij helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het concurrentievermogen van Spanje op lange termijn te stimuleren door middel van de groene en de digitale transitie, en tegelijk sociale rechtvaardigheid te waarborgen, is het van essentieel belang om binnen deze krappe termijn de laatste hand te leggen aan de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. In de mededeling van de Commissie NextGenerationEU – De weg naar 2026, die op 4 juni 2025 is goedgekeurd, wordt het toepasselijke tijdschema voor het aflopen van de faciliteit verduidelijkt en worden richtsnoeren verstrekt aan de lidstaten om ervoor te zorgen dat de faciliteit op 31 augustus 2026 maximaal is uitgevoerd; ook wordt erin uiteengezet hoe de herstel- en veerkrachtplannen verder kunnen worden gestroomlijnd en welke belangrijke opties er kunnen worden overwogen bij de herziening van die plannen, en wordt het belang benadrukt van een zorgvuldige gezamenlijke planning in de aanloop naar de indiening van de laatste betalingsverzoeken in 2026. Spanje heeft reeds vooruitgang geboekt bij de uitvoering van de hervormingen en investeringen in zijn herstel- en veerkrachtplan. Om de toezeggingen van het herstel- en veerkrachtplan uiterlijk in augustus 2026 na te komen, is het essentieel dat Spanje de uitvoering van hervormingen en investeringen aanzienlijk versnelt door de relevante uitdagingen aan te pakken. De omvang en de complexiteit van het plan vereisen specifieke, gerichte maatregelen om een tijdige en volledige uitvoering van de hervormingen en investeringen te waarborgen. Bijzondere aandacht moet gaan naar de aanpak van uitdagingen die met de absorptiecapaciteit verband houden, in het bijzonder vanwege de concentratie van investeringen tegen het einde van de uitvoeringsperiode. Deze uitdagingen zijn des te groter gezien het forse bedrag aan middelen die worden verstrekt via financieringsinstrumenten die in het kader van het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan zijn vastgesteld. In combinatie met een stroomlijning van de procedures kan bevordering van een nauwere coördinatie tussen de

verschillende bestuursniveaus bijdragen aan een snellere absorptie van financiële middelen en waarborgen dat de steun snel bij de uiteindelijke begunstigden terechtkomt. De systematische betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere relevante belanghebbenden blijft van essentieel belang om te zorgen voor een breed gevoelde verantwoordelijkheid voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan.

(23) In Spanje is vaart gezet achter de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's, die steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) omvatten. Het is belangrijk de inspanningen voort te zetten om ervoor te zorgen dat deze programma's snel worden uitgevoerd en de impact ervan in de praktijk wordt gemaximaliseerd. Spanje onderneemt al actie in het kader van zijn cohesiebeleidsprogramma's om het concurrentievermogen en de groei te stimuleren, en tegelijkertijd de sociale cohesie te versterken. Tegelijkertijd staat Spanje nog steeds voor uitdagingen, onder meer op het gebied van bevordering van innovatie en concurrentievermogen in het kader van de industriële transitie, bij- en nascholing van werknemers en stimulering van STEM-vakken in onderwijs en opleiding, naast verbetering van de toegang tot betaalbare huisvesting in grote steden en toeristische regio's, en vergroting van de waterweerbaarheid, met name in de regio's aan de Middellandse Zee en op de Canarische eilanden. Het is ook van groot belang om te zorgen voor een effectieve uitvoering van de kindergarantie. Overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 moet Spanje – in het kader van de tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsfondsen – elk programma evalueren en daarbij onder andere rekening houden met de uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen 2024 in kaart zijn gebracht. In het voorstel van de Commissie van 1 april 2025 ([16]) wordt de termijn voor de indiening van een beoordeling – voor elk programma – van de resultaten van de tussentijdse evaluatie verlengd tot na 31 maart 2025. Het biedt ook flexibiliteit om de uitvoering van programma's te helpen versnellen en de lidstaten te stimuleren middelen van het cohesiebeleid toe te wijzen aan vijf strategische prioritaire gebieden van de Unie, namelijk concurrentievermogen op het gebied van strategische technologieën, defensie, huisvesting, waterweerbaarheid en energietransitie, en aan investeringen in vaardigheden in prioritaire sectoren terwijl er in ESF+-programma's aandacht blijft gaan naar de meest kwetsbare personen.

(24) Het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) biedt de mogelijkheid om te investeren in een belangrijke strategische prioriteit van de EU door het concurrentievermogen van de EU te versterken. STEP wordt aangewend via elf bestaande EU-fondsen. De lidstaten kunnen ook bijdragen aan het InvestEU-programma ter ondersteuning van investeringen op prioritaire gebieden. Spanje zou deze initiatieven optimaal kunnen benutten om de ontwikkeling of productie van kritieke technologieën, waaronder schone en hulpbronnenefficiënte technologieën, te ondersteunen.

(25) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en andere EU-fondsen aan bod komen, zou Spanje concreet werk moeten maken van de resterende uitdagingen in verband met het ondernemingsklimaat, de efficiëntie van de rechterlijke macht, grensoverschrijdende energie-infrastructuur, waterbeheer en waterweerbaarheid, een schaars woningaanbod, de beschikbaarheid van sociale huisvesting, sociale rechtvaardigheid (met name ten aanzien van kinderarmoede), tekorten aan en mismatches in vaardigheden, en voortijdig schoolverlaten.

(26) Zoals vastgesteld in het kompas voor concurrentievermogen moeten alle EU-, nationale en lokale instellingen zich sterk inspannen om eenvoudigere regels op te stellen en de administratieve procedures sneller te laten verlopen. De Commissie heeft ambitieuze doelen gesteld om de administratieve lasten te verminderen: met ten minste 25 % en ten minste 35 % voor kmo's, en heeft nieuwe instrumenten gecreëerd om die doelen te bereiken, waaronder een systematische stresstest van het corpus van EU-wetgeving en een intensievere dialoog met belanghebbenden. Om bij deze ambitie aan te sluiten, moet ook Spanje actie ondernemen. 71 % van de bedrijven vindt dat de ontplooiing van ondernemingsactiviteiten in Spanje wordt bemoeilijkt door de complexiteit van de administratieve procedures. ([17]) In Spanje is ruimte voor vereenvoudiging van de regelgeving en vermindering van de administratieve lasten voor bedrijven. De afgelopen jaren is de regelgeving in Spanje in omvang toegenomen, waarbij een aanzienlijke stijging verband houdt met de gevolgen van COVID-19. Alleen al in 2022 heeft de Spaanse overheid 11 775 nieuwe normen vastgesteld. Een ruime meerderheid van de Spaanse bedrijven beschouwt regelgeving als een belangrijke hinderpaal voor investeringen. Spanje moet het ondernemingsklimaat verbeteren door te zorgen voor een betere afstemming tussen regionale en landelijke overheden, door wettelijke belemmeringen op alle niveaus weg te nemen en door de administratieve lasten voor de dagelijkse bedrijfsvoering te verlichten. In principe zou het voorstel van Spanje voor een "20e regime" het ondernemingsklimaat voor bedrijven kunnen verbeteren.

(27) Spanje heeft belangrijke stappen gezet naar een betere efficiëntie van het rechtsstelsel, maar er blijven nog uitdagingen bestaan. Hoewel de in het herstel- en veerkrachtplan van Spanje beoogde hervormingen bijdragen aan een efficiëntere rechterlijke macht, duurt het nog steeds erg lang om civiele en handelszaken tot een eind te brengen. Dit kan in economisch opzicht tot vele vormen van ondoelmatigheid leiden, waaronder minder goed functionerende

([16]) Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie (COM(2025) 123 final).

([17]) Flash Report Eurobarometer over de houding van bedrijven ten opzichte van corruptie in de EU (april 2024).

vastgoedmarkten, minder ondernemerschap en een lagere beschikbaarheid van kredieten. Het zou goed zijn om de efficiëntie van het rechtsstelsel te vergroten, bijvoorbeeld door te voorzien in meer menselijke en materiële middelen en door in alle regio's de digitalisering op eenzelfde niveau te brengen.

(28) Om het concurrentievermogen van bedrijven in Spanje te vergroten, is het van het grootste belang om iets te doen aan de belemmeringen voor de groei en de activiteiten van bedrijven, met name voor kleinere en nieuwere ondernemingen. Naast de hervormingen die door Spanje zijn vastgesteld in het kader van het herstel- en veerkrachtplan, waaronder de wet inzake de oprichting en de groei van bedrijven, en de wet inzake startende ondernemingen, moet meer worden gedaan om de financiële en administratieve belemmeringen voor de groei van ondernemingen terug te dringen. Er is veel ruimte voor verbetering van de samenwerking tussen bestuurlijke instanties, met name op het gebied van wettelijke en administratieve procedures die rechtstreeks van invloed zijn op de activiteiten van bedrijven. Vooral verschillen in regelgeving tussen regio's hebben een ontmoedigend effect op ondernemingen die tegelijkertijd in meerdere regio's willen uitbreiden, en beperken daarnaast de mogelijkheden voor innovatie, groei, specialisatie en efficiëntiewinst. Hoewel Spanje goed presteert op het gebied van wetenschappelijke excellentie en beschikt over een aantrekkelijk onderzoeksstelsel voor talent uit binnen- en buitenland, blijft het land op het gebied van innovatie nog steeds achter bij het EU-gemiddelde. Ook met betrekking tot de banden tussen wetenschap en bedrijfsleven presteert Spanje nog steeds onvoldoende. Meer in het bijzonder zijn de uitgaven voor O&O (vooral particuliere investeringen in O&O) ruim lager dan gemiddeld in de EU, en ongelijk verdeeld over de regio's. Van recente regelingen voor overheidssteun aan particuliere investeringen in O&O wordt maar beperkt gebruikgemaakt vanwege de gecompliceerde aard ervan en de buitensporige administratieve lasten die zij voor mogelijke begunstigden met zich meebrengen.

(29) Grote gebieden in het land hebben te kampen met waterstress, waarbij de vraag naar water uit met name de landbouw, het toerisme en de energiesector groter is dan de duurzaam beschikbare watervoorraden. Naast de investeringen en hervormingen in het kader van het herstel- en veerkrachtplan en andere EU-fondsen in Spanje, blijft de verbetering van het waterbeheer een belangrijk vraagstuk in Spanje, met name waar het gaat om het bestuur over water, de sanering van waterlichamen en een efficiënt watergebruik. Daarnaast zouden mechanismen voor een betere coördinatie tussen de verschillende bestuursniveaus, onder meer maatregelen ter ondersteuning van een doeltreffende uitvoering en handhaving, ertoe bijdragen dat de bestaande maatregelen ten volle vrucht afwerpen.

(30) Klimaatrisico's zijn rechtstreeks van invloed op de Spaanse economie en samenleving, waarbij er vele slachtoffers te betreuren zijn en grote economische schade ontstaat door extreme klimaat- en weergerelateerde gebeurtenissen. Om het watersysteem weerbaarder te maken, zijn meer investeringen in infrastructuur nodig. Tot de belangrijkste uitdagingen voor Spanje behoort nog steeds het feit dat het land zich moet aanpassen aan, en moet anticiperen op de nadelige effecten van klimaatverandering, waaronder overstromingen, kust- en bodemerosie, woestijnvorming, droogte, hittegolven en bosbranden. Extra inspanningen op dit gebied kunnen ook de waterweerbaarheid van het land vergroten.

(31) Achteruitgang van de natuur is een groot risico voor de economie en het concurrentievermogen van Spanje. Spanje is van alle EU-lidstaten het land waar de toeleveringsketens het sterkst van ecosysteemdiensten afhankelijk zijn. Diverse sectoren, waaronder de landbouw, de visserij, de bouw en waterbedrijven, zijn er volledig afhankelijk van. Als ecosystemen geen diensten meer kunnen leveren, zou dat in deze sectoren tot hoge kosten kunnen leiden of zelfs de productie kunnen doen stilvallen. Als ecosystemen worden beschermd en hersteld, dan waarborgt dat op de lange termijn het concurrentievermogen van deze economische sectoren. Met name het agrovoedingssysteem heeft nog altijd grote effecten op klimaat en milieu, en dat rechtvaardigt aanvullende maatregelen om de toepassing van duurzame landbouwpraktijken te ondersteunen.

(32) Spanje boekt vooruitgang bij de uitrol van hernieuwbare energie en het geïnstalleerde vermogen voor wind- en zonne-energie in het land behoort tot de hoogste in de EU. In 2025 ligt het niveau van grensoverschrijdende elektriciteitsinterconnectie in Spanje (5 %) nog steeds aanzienlijk lager dan het interconnectiestreefcijfer voor 2030 (15 %). De verdere ontwikkeling van netwerken en oplossingen voor opslag kan bijdragen aan een betere integratie van hernieuwbare energie in de Spaanse energiemix.

(33) Het woningtekort en het effect daarvan op de huizenprijzen hebben gevolgen voor het beschikbare inkomen van huishoudens en vormen een uitdaging, met name voor gezinnen met een laag inkomen en jongeren. Uit gegevens van de centrale bank van Spanje blijkt dat bijna 40 % van de Spaanse huurders 40 % van hun inkomen aan huur en nutsvoorzieningen besteden, terwijl dat in de EU gemiddeld 27 % is, en de Spaanse economie komt circa 600 000 woningen tekort. De hervorming van de wet op het grondbezit is momenteel in behandeling en moet de ontwikkeling van nieuwe woningen vergemakkelijken door verwerkingstijden te bekorten, stabiele regelgeving te bevorderen en onnodige administratieve knelpunten weg te nemen. Verdere bevordering van innovatieve bouwmethoden kan de productiviteit helpen verhogen en het woningaanbod ondersteunen. Het voorkomen van krapte op de arbeidsmarkt in de bouw is cruciaal, aangezien volgens de centrale bank van Spanje meer dan 50 % van de werkgevers in die sector aangeeft moeilijkheden te ondervinden bij het werven van personeel.

(34) Er zijn aanzienlijk minder betaalbare sociale woningen beschikbaar dan gemiddeld in de EU. Om de woningbouw te stimuleren en de huurmarkt te verruimen, is de aanpak van factoren die het aanbod remmen van het grootste belang. De nadruk zou moeten liggen op een snelle ontwikkeling van betaalbare huisvesting, met name voor huishoudens met een laag inkomen en jongeren. Volgens de Spaanse centrale bank vertegenwoordigt de voorraad sociale huurwoningen slechts 1,5 % van het totale woningbestand, en dat is ruim onder het EU-gemiddelde van 9 %. Als openbare grond wordt vrijgemaakt, de voorraad sociale huurwoningen wordt vergroot en meer financiering beschikbaar komt voor betaalbare en sociale huisvesting, dan zou dat de beschikbaarheid van huisvesting vergroten.

(35) In een situatie met grote kans op armoede en sociale uitsluiting is kinderarmoede een belangrijke structurele uitdaging voor sociale rechtvaardigheid en het toekomstige concurrentievermogen. Meer dan één op de drie kinderen loopt risico op armoede of sociale uitsluiting. Tot de meest getroffen groepen behoren kinderen met een migratie- of een Roma-achtergrond, kinderen in eenoudergezinnen, kinderen van laag- of middelbaar opgeleide ouders en kinderen uit gezinnen met een lage arbeidsintensiteit. Het percentage kinderen met materiële en sociale achterstanden is ook hoog, en ligt boven het EU-gemiddelde. Het kinderwelzijn kan worden verbeterd door sociale steun en inkomensbeschermingsmaatregelen toegankelijker te maken en doelmatiger en gerichter toe te kennen. Als de kindergarantie beter en sneller wordt uitgevoerd en de toegang wordt gewaarborgd tot basisvoorzieningen als schoolmaaltijden en huisvesting, zou dat er mede toe kunnen bijdragen dat de effecten van armoede onder kinderen worden afgezwakt en dat doorgifte van achterstanden aan volgende generaties wordt voorkomen. De regeling voor minimuminkomens (Ingreso Mínimo Vital — IMV) en de kinderbijslag (Complemento de Ayuda para la Infancia — CAPI) zijn van vitaal belang voor de bestrijding van armoede, en in de afgelopen jaren is steeds gewerkt aan een betere uitvoering van deze regelingen. Toch zou het nog steeds geringe gebruik ervan door betere voorlichting en minder administratieve belemmeringen kunnen worden verbeterd, en zou ondoelmatigheid kunnen worden aangepakt. De effecten van sociale overdrachten (met uitzondering van pensioenen) op de bestrijding van armoede, waaronder kinderarmoede, behoren tot de geringste in de EU. Ondanks enige verbetering is de inkomensongelijkheid nog steeds groter dan gemiddeld in de EU, en is het herverdelingseffect van belastingen en uitkeringen ook beperkt. Als de opzet van de huidige kindgebonden aftrek wordt verfijnd, kan dat meer steun opleveren voor de meest kwetsbare groepen. Meer gerichte steun voor gezinnen en kinderen, en verkleining van de aanhoudende regionale verschillen zouden mede tot betere sociale resultaten kunnen leiden. Het aanpakken van deze uitdagingen zou ook opwaartse sociale convergentie helpen ondersteunen, in overeenstemming met de tweede landenanalyse van de diensten van de Commissie op basis van het kader voor sociale convergentie. ([18])

(36) Er bestaan hardnekkige aansluitingsproblemen tussen het bedrijfsleven enerzijds en zowel beroepsonderwijs en -opleiding, met name op middelbaar niveau, als universitair onderwijs anderzijds. Geringe basisvaardigheden en een hoge voortijdige schooluitval blijven ernstige problemen. Een aanzienlijk percentage vijftienjarigen presteert onvoldoende bij wiskunde, lezen en natuurwetenschappen. Slechts weinig studenten komen tot topprestaties, en dat vormt een bedreiging voor de productiviteit en het concurrentievermogen in de toekomst. Waar de aantallen inschrijvingen voor beroepsonderwijs en -opleiding toenemen, blijven de aanmeldingen voor de tweede fase van het voortgezet onderwijs en voor duale programma's beperkt. De geringe arbeidsparticipatie van middelhoog gekwalificeerde afgestudeerden uit beroepsonderwijs en -opleiding en het lage percentage volwassenen met een middelbare kwalificatie wijzen op onderliggende discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden. De deelname aan beroepsonderwijs en -opleiding neemt af naarmate mensen ouder worden en lager geschoold zijn, waardoor ongelijkheden toenemen, met name voor oudere volwassenen, mannen en laaggeschoolde werknemers. Slechts weinig mensen volgen volwassenenonderwijs, en dat bemoeilijkt de aanpassing aan veranderende behoeften vanuit de arbeidsmarkt, hetgeen op zijn beurt nadelig is voor de productiviteit en het concurrentievermogen.

(37) Het percentage kinderen dat deelneemt aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang blijft toenemen, maar er zijn nog steeds verschillen tussen de regio's. Ook de regionale verschillen in basisvaardigheden zijn aanzienlijk. Voortijdig schoolverlaten blijft ook een uitdaging, met aanhoudende verschillen op regionaal niveau en tussen geslachten.

(38) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen tot de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad in 2025 de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de Aanbeveling van 2025 over het economisch beleid van de eurozone. Voor Spanje dragen de aanbevelingen 2, 3, 4 en 6 bij tot de uitvoering van de eerste aanbeveling voor de eurozone over concurrentievermogen, terwijl de aanbevelingen 4, 5 en 6 bijdragen tot de uitvoering van de tweede aanbeveling voor de eurozone over veerkracht, en aanbeveling 1 bijdraagt tot de uitvoering van de derde aanbeveling voor de eurozone over macro-economische en financiële stabiliteit die in de aanbeveling van 2025 is uiteengezet,

([18]) SWD(2025) 95 final – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF), 2025.

BEVEELT AAN dat Spanje in 2025 en 2026 de volgende acties onderneemt:

1. de totale defensie- en veiligheidsuitgaven en -gereedheid vergroten en tegelijkertijd de schuldhoudbaarheid waarborgen, in overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 6 maart 2025; zich houden aan de maximale groeipercentages van de netto-uitgaven die door de Raad zijn aanbevolen op 21 januari 2025; de hervormingen en investeringen uitvoeren die ten grondslag liggen aan de verlengde aanpassingsperiode zoals door de Raad aanbevolen op 21 januari 2025; de budgettaire houdbaarheid verder versterken door het belastingstelsel te herzien en te vereenvoudigen, onder meer door een deel van de belastingdruk te verschuiven van arbeid naar milieu-, verbruiks- en vastgoedbelastingen, om economische groei en werkgelegenheid, cohesie en de groene en digitale transitie te ondersteunen;

2. met het oog op de toepasselijke termijnen voor de tijdige voltooiing van de hervormingen en investeringen overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241, vaart zetten achter de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's (EFRO, JTF, ESF+) versnellen, in voorkomend geval voortbouwend op de mogelijkheden die de tussentijdse evaluatie biedt; de EU-instrumenten, met inbegrip van de kansen die worden geboden door het programma InvestEU en het platform voor strategische technologieën voor Europa, optimaal benutten om het concurrentievermogen te verbeteren;

3. de regelgeving vereenvoudigen, wettelijke instrumenten verbeteren en administratieve lasten verminderen, en de versnippering van wetgeving tussen regio's terugdringen; de efficiëntie van de rechterlijke macht vergroten door juridische procedures te stroomlijnen en het rechtsstelsel in alle regio's verder te digitaliseren; het starten van bedrijven en hun innovatie en uitbreiding vergemakkelijken door investeringen in O&I en intensievere banden tussen wetenschap en bedrijfsleven te ondersteunen;

4. het waterbeheer verbeteren voor een beter beheer van de aanpassing aan huidige en toekomstige effecten van klimaatverandering door de coördinatie tussen alle overheidsniveaus en bestuurlijke instanties te verbeteren en oplossingen voor het terugdringen van de risico's van droogte en overstromingen en een duurzaam waterbeheer in de landbouw op te schalen, door de efficiëntie van het watergebruik te verbeteren en investeringen in infrastructuur uit te breiden, en door de toepassing van op de natuur gebaseerde oplossingen te ondersteunen; investeren in energieopslag, elektriciteitstransmissie en -distributie en in grensoverschrijdende elektriciteitsverbindingen;

5. het woningaanbod vergroten door de hervorming van de wet op het grondbezit te voltooien, de doorlooptijd van vergunningen terug te dringen, administratieve knelpunten weg te werken en de krapte op de arbeidsmarkt in de bouwsector te voorkomen; het aanbod aan sociale en betaalbare huisvesting te vergroten;

6. armoede onder kinderen aanpakken en tegelijkertijd de doelmatigheid, de dekking en de toereikendheid van sociale overdrachten en sociale bijstand verbeteren; tekorten aan vaardigheden en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden terugdringen door duaal beroepsonderwijs en -opleiding te versterken, en door een leven lang leren, met name voor laaggeschoolden, uit te breiden; basisvaardigheden verbeteren en voortijdig schoolverlaten aanpakken, rekening houdend met regionale verschillen.

Gedaan te Brussel, 8 juli 2025.

Voor de Raad

De voorzitter

S. LOSE